

Redactioneel

Het openingsartikel van het zesde nummer van het *Boekmancahier*, de bijdrage van de Amsterdamse socioloog Abram de Swaan, is het resultaat van een schrijfpdracht voor het symposium 'Kunst en Staat' dat op 30 oktober jongstleden werd georganiseerd door vakgroep Culturele Studies van de Universiteit van Amsterdam en de Boekmanstichting.

De Swaan betoogt dat er zich in deze eeuw twee culturele revoluties hebben voorgedaan die ook het Nederlandse cultuurbeleid niet onberoerd hebben gelaten. In de gevestigde kunsten voltrok zich de revolutie van het modernisme, daarnaast transformeerde de volkscultuur zich in een massacultuur. Beide revoluties tastten de burgerlijke culturele hegemonie aan, de nieuwe middenklasse heeft bij dit alles een belangrijke rol gespeeld. In de revolutie tegen de gevestigde kunst heeft zij de culturele consensus helpen ondermijnen en zo een eigen culturele distinctie verworven. In de ontwikkeling van de massacultuur koos zij de zijde van de oude elites, óók ter wille van de eigen distinctie. Inmiddels is de avant-gardekunst allang niet meer antibourgeois en ook de tegenstelling tussen gevestigde en massacultuur is vervaagd. Er is een wereldcultuurstelsel ontstaan en de perifere positie van Nederland in dit geheel heeft consequenties voor het nationale cultuurbeleid. Het vaderlandse cultuurbeleid is alleen maar te begrijpen in de context van de internationalisering van de cultuur.

In de bijdrage van Vladimír Bina staat de cultuurpolitiek van Tsjechoslowakije centraal. Na de communistische machtsovername in 1948 volgde een disciplinering van het culturele leven waarbij kunstenaars en kunstenaarsverenigingen onder streng toezicht van de communistische partij kwamen te staan. Censuur en propaganda waren vanaf dat moment de meest opmerkelijke taken van het

ministerie van Cultuur. De turbulente ontwikkelingen in de herfst van 1989 hebben verstrekkende gevolgen voor de rol van het departement. Het dirigistische model maakt plaats voor onderhandelingen met het culturele veld, menig cultureel ambtenaar moet wennen aan deze nieuwe situatie. Bij Tsjechische beleidsmakers bestaat dan ook grote belangstelling voor de manier waarop in democratische landen het cultuurbeleid wordt gevoerd. Het artikel van Bina staat aan het begin van een serie over het cultuurbeleid in het buitenland, de redactie hoopt in de toekomst meer aandacht aan dit onderwerp te besteden.

Dorothee Verdaasdonk schrijft in het derde artikel over de beroepssociologische aspecten van het beroep filmregisseur. In de relevante literatuur wordt in de regel weinig aandacht besteed aan de artistieke dimensie van bepaalde beroepen. Men gaat ervan uit dat het bestaan van een beroepsvereniging en een beroepsopleiding bepalend is voor de mate van professionalisering. Een filmregisseur is echter ondernemer én kunstenaar, het financieringsaspect is van doorslaggevend belang voor de uitoefening van het beroep. Op basis van een uitgebreid onderzoek onder Nederlandse filmregisseurs stelt Verdaasdonk vast dat er meer aandacht besteed dient te worden aan omstandigheden waaronder het produkt - film - tot stand komt.

In de rubriek *Discussabel* schrijven de Amsterdamse sociologen Gerard Anderiesen en Arnold Reijndorp over de mogelijkheid en wenselijkheid van een stadsbouwkunst. Hun bijdrage is een bewerking van een referaat bij de presentatie het vierde jaarboek *Kunst en beleid in Nederland* van de Boekmanstichting in mei van dit jaar. De redactie ontving een aantal reacties op artikelen die in het vorige nummer van het *Boekmancahier* verschenen. Hugo

Verdaasdonk en Ton Bevers reageren op het artikel 'Over cultuurspreiding, distinctie en beschaving' van Hans Blokland. Frank van Puffelen plaatst kanttekeningen bij 'Kunst en consumentengunst', het artikel van René Goudriaan. Het *Boekmancahier* wordt gecompleteerd met boekbesprekingen en de rubrieken *Onderzoeksberichten* en *Onderwijsberichten*.

De redactie

Bibliografische gegevens

Zonder auteur (1990) 'Redactioneel'.

In: *Boekmancahier*, jrg. 2, nr. 6, 327.